Borgarting lagmannsrett - LB-2005-660

Instans	Borgarting lagmannsrett - Dom.
Dato	2006-09-14
Publisert	LB-2005-660
Stikkord	Trygdesak - vedtak om omgjøring av tildeling av uføretrygd gyldig - ikke foretatt hensiktsmessig behandling. Folketrygdloven § 12-5 første ledd.
Sammendrag	A hadde gått til behandling for psykiske lidelser hos cand psych B. Hun oppga at hun var psykolog, men hadde ikke autorisasjon som psykolog. Senere leger la til grunn at A hadde fått behandlig hos psykolog. I 1997 ble A uføretrygdet. I 2004 ble det oppdaget at B ikke var psykolog. A var kortvarig innlagt på psykiatrisk sykehus og ble raskt bedre. Folketrygden fant at vedtaket om tildeling av uføretrygd i 1997 var ugyldig i og med at det ikke var godtgjort at A hadde fått hensiktsmessig behandlig og opphevet det. Trygderetten og lagmannsretten fant dette riktig.
Saksgang	Trygderetten TRR-2004-974 - Borgarting lagmannsrett LB-2005-660.
Parter	A (Advokat Nils Arild Istad) mot Rikstrygdeverket (Advokat Brynjulf Næss).
Forfatter	Lagdommer Hedda Remen. Lagdommer Fredrik Charlo Borchsenius. Lagdommer Trygve Schiøll.

Saken gjelder overprøving av kjennelse fra trygderetten der vedtak om omgjøring av tildeling av uføretrygd ble funnet gyldig.

A er født 0.0.1960 i Marokko. Han kom til Norge i 1986. Her ble han i 1987 gift med en norsk kvinne. De fikk en datter, og i 1989 ble de skilt ved dom. A giftet seg på nytt i 1991 med en marokkansk kvinne. De bosatte seg i Norge og fikk tre barn.

Etter skilsmissen fra den første ektefellen fikk A psykiske problemer, og etter henvisning fra lege Knut Kolshus gikk han til «psykolog» B en tid. Hun skrev den 19. november 1991 en erklæring:

> «Det bekreftes med dette at A, f. 0.0.60, går i psykoterapeutisk behandling hos meg.
>
> Pas. er, sin unge alder til tross, en svært resignert og deprimert mann, som også strever med betydelig angst i tilknytning til depresjonen.
>
> Det en reaktiv prosess vi har å gjøre med, idet pas. strever mest i forhold til en traumatisk skilsmisse, med stor separasjonsangst og tristhet.
>
> Vi arbeider med dette, med det formål for øyet at pas. skal komme tilbake i arbeidslivet, noe jeg betrakter som helt urealistisk i det minste ett halvt år fremover. For at skal kunne nyttiggjøre seg behandlingen, er det viktig at han får ro til å kjenne etter og å forholde seg til den smerten han nå opplever.»

A var sykmeldt og ute av arbeid i lengre tid. As lege var Knut Kolshus. Han skrev den 22. november 1991 en erklæring til folketrygden:

> «Diagnose: Reaktiv dysforisk somatiserende neurotisk adferd preget av forhøyed paranoid beredskap, uttalt myalgisk besvær spesielt fra nakke/skulder/LS gebet av columna vertebralis (psykiatrisk «defense musculaire»).
>
> Pas. har vært behandlet i samråd med fysioterapeut, nå psykolog for nevnte lidelse i kjølvannet av traumatisk skilsmisse med «tap av ansikt.» Han monitoreres mht til neuroleptika medikasjon herfra, mens den psykoterapeutiske bearbeidelse skjer hos psykolog B. han er ferdig utredet fra ortopedisk synspunkt.
>
> Hans muskelskjelettplager synes alle myalgiske, ingen rotaffeksjon er funnet, etiologi synes psykogen. Psykiatrisk behandling/utredning forventes å ta ca 6 mnd. Det søkes derfor i første omgang om 6 mnd medisinsk attføring for ham hvoretter ny rapport vil følge. Det vil være naturlig etter endt medisinsk utredning å totalressursvurdere ham ved attføringsinstituttet, f.eks. statens AMI.»

Høsten 1995 var A ved Trosterud treningssenter for attføring og arbeidstrening. I melding om avsluttet/avbrutt attføring av 21. november 1995 står følgende konklusjon:

> «Utskrives 16.11.95 pga meget svak fungering både arbeidsmessig og sosialt. Attføringstaker så seg dessuten ute av stand til å bedre sin fungering da han følte seg for syk.»

Det ble søkt om uføretrygd. To av folketrygdens samarbeidende spesialister, professor dr. med. Berthold Grünfeld og spesialist i psykiatri dr. med. Per Oscar Feet, undersøkte ham i denne sammenheng og avga erklæringer. Fra Grünfelds erklæring hitsettes:

> «Det er gjort flere attføringsforsøk, siste gang ved Trosterud treningssenter i 1995, men det ble oppgitt etter 3-4 uker. Psykologisk behandling er også forsøkt, uten at det øyensynlig har ført til bedring av kl. fungeringsevne og subjektive helsetilstand.
>
> ....
>
> Slik kl. er beskrevet av sin lege, og slik han nå fremstår ved undersøkelsen hos meg anser jeg ham ikke for å være arbeidsdyktig. Forsøk på yrkesrettede tiltak har så langt ikke ført frem. Han har en angstdepressiv tilstand, og lider dessuten av en personlighetsforstyrrelse som gjør det problematisk for ham å fungere sosialt og yrkesmessig.»

Fra Feets erklæring hitsettes:

«Konklusjon: Pasientens tilstand oppfattes som en ustabil personlighetsforstyrrelse med depresjon, angstanfall og kroniske muskelsmerter. Pasienten har tidligere hatt et mangeårig alkoholmisbruk. Pasienten har ikke vært i arbeide på over 6 år. Han har gjennomført behandling med en rekke forskjellige medikamenter samt gått til behandling hos psykolog. Tilstanden virker betydelig kronifisert og behandlingsmessig er det lite å tilby denne pasienten ut over det han allerede har fått av psykiatrisk behandling. Pasienten anses som varig arbeidsufør. Det er ikke holdepunkter for restarbeidsevne. Det anbefales uførepensjon.»

Den 7. august 1997 ble uførepensjon innvilget.

Etter et initiativ fra Stortinget om antallet uførepensjonister ble en rekke uførepensjonister, herunder A, innkalt til samtale i august 2001. På bakgrunn av denne samtalen ble A undersøkt av overlege Anne Regine Føreland den 31. august 2001. Hun avga en erklæring. Fra denne hitsettes:

«Per i dag har ikke denne pas. alvorlige psykiske problemer. Det foreligger ingen alvorlig depresjon med selvmordsfare, invalidiserende angst, eller annen alvorlig psykopatologi. Spesielt skal bemerkes at jeg ikke finner holdepunkter for «ustabil personlighetsforstyrrelse» slik det er beskrevet ....

....

Min konklusjon er at pas. nå er å anse som *psykisk frisk nok til å arbeide*. Han vil vel trenge en viss opptrening, ettersom det er lenge siden sist han var i arbeid.»

I april 2002 varslet Statens helsetilsyn Trygdeetaten om at B ikke hadde eller hadde hatt autorisasjon som psykolog. Fylkestrygdekontoret fant at vedtaket om uføretrygd av 7. august 1997 kunne være bygget på bristende forutsetninger som følge av dette. Ved brev av 31. oktober 2002 fra fylkestrygdekontoret fikk A varsel om at man vurderte å omgjøre vedtaket om uførepensjon på grunn av ugyldighet.

Folketrygden hadde også opplysninger om at lege Knut Kolshus hadde bidratt til at vedtak om uførepensjon var fattet på uriktig grunnlag.

Fylkestrygdekontoret fattet vedtak den 11. desember 2002. Det fant at A ikke hadde fått hensiktsmessig behandling og at vedtaket om tildeling derfor hvilte på bristende forutsetninger. Det ble opphevet som ugyldig. Etter dette forelå det et ubehandlet krav om uførepensjon. Fylkestrygdekontoret fant at A ikke fylte vilkårene til uføretrygd idet han ikke hadde fått hensiktsmessig behandling og at man da ikke kunne fastslå at sykdommen var varig. Kravet om uførepensjon ble avslått.

A var innlagt ved Lovisenberg sykehus, psykiatrisk akuttavdeling i januar 2003. Fra epikrisen hitsettes:

«Han ble innlagt pga suicidal krise, håpløshet og uten evne til å se fremover. I løpet av oppholdet har han endret seg. Han formulerer nå planer om hvordan han skal klare hverdagen hjemme i leiligheten her i kontakt med vennen C, dagavd., primærlege og behandler i poliklinikken. Han er opptatt av å bygge sosialt nettverk. Når det gjelder familieproblemene, håper han at han et stykke inn i fremtiden kan reise på besøk og hilse på barna i Marokko.»

As nåværende fastlege, Lars Blystad, har den 17. mars 2003 avgitt en erklæring. Fra denne hitsettes:

«Han har hatt psykiske problemer siden 1990. Føler seg hele tiden sliten og sover mye. Søvn fjerner ham fra tanker og problemer.

Uttrykker at han flere ganger har vurdert å ta livet sitt. Slike tanker dukker fortsatt opp. Broren hans begikk selvmord i 1996. Dette gått veldig inn på ham.

Han har ellers uttalt angst. Føler en slags skyld, delvis fordi han ikke fungerer overfor familie etc. Han er ellers redd for at folk skal gjøre ham noe. Han har kun en venn her i Oslo som han føler seg trygg på.

Han ble skilt i 1989 og har en datter på 14 år her i Oslo, Han er isolert fra henne og ikke truffet henne på flere år. Dette sliter på ham stadig. Han giftet seg påny i 1991 og har yderligere tre barn som nå er i Marokko. Nåværende kone vil ikke tilbake til Norge.

Han har brukt forskjellige antidepressiva deriblant seroxat tidligere.

Jeg vil utfra dette be om at hans uførepensjon opprettholdes.»

A anket fylkestrygdekontorets vedtak inn for trygderetten. Den avsa kjennelse den 25. juni 2004 TRR-2004-974 med slik *slutning*:

1. Fylkestrygdekontorets vedtak av 11. desember 2002 stadfestes.
2. Saksomkostninger tilkjennes ikke.

Trygderettens kjennelse er avsagt under dissens. Det medisinsk kyndige medlemmet mente at saken var for dårlig opplyst når det gjaldt spørsmål om tildeling av uførepensjon. Han ønsket den delen av fylkestrygdekontorets vedtak opphevet og hjemvist for ytterligere utredning.

A har for lagmannsretten opplyst at han har fått store økonomiske problemer etter at uførepensjonen falt bort. Ektefellen og barna bor nå i Marokko. Han besøker dem noen ganger. Ektefellen har antydet at hun vil skilles. A tar alt dette meget tungt.

A var på ny innlagt ved Lovisenberg sykehus, psykiatrisk akuttavdeling i februar/mars 2006. Fra epikrisen fra andre innleggelse hitsettes:

> «Første uke av oppholdet på vår avdeling har pasienten isolert seg det meste av tiden på sitt rom, sovet dårlig, engstelig og holdt seg i vaktberedskap, fordi han var skremt av imperative stemmer av mannen som forfulgte ham over alt og oppfordret ham til å hoppe ut av vinduet. Når pasienten sover, kommer denne mannen også i form av mareritt og skremmer ham.
>
> Han ble motivert til å delta på aktivitetene i avdelingen. Behandlet også med nevroleptika og angstdempende. Hørselhallusinasjon har bleknet og er borte siste dagene. Depresjon og angst har blitt mye mindre. Han sovet bedre etter at mareritt har blitt sjelden.
>
> Pasienten var siste uke av oppholdet på flere overnattingspermisjoner og disse gikk greit. Ved utskrivelse vurderes pasient verken psykotisk eller suicidal da stemmene av mannen som skremte ham og oppfordret ham til å ta livet sitt, ikke var tilstede lenger.
>
> Han er fortsatt lei seg fordi hans familie bor i Marokko og kona ønsker ikke å komme tilbake til Norge.
>
> Pasienten går regelmessig til Tøyen DPS. Han er fornøyd med tilbudet der.»

A har i rett tid tatt ut stevning ved Borgarting lagmannsrett for overprøving av trygderettens kjennelse.

Hovedforhandling ble holdt i Borgarting lagmannsretts hus 30. og 31. august 2006. Partene møtte med sine prosessfullmektiger. A avga partsforklaring. Professor dr. med. Einar Kringlen var oppnevnt sakkyndig. Han er spesialist i psykiatri. Han var til stede under forhandlingene og avga forklaring. Det ble avhørt tre vitner. Dokumentasjonen fremgår av rettsboken.

A har levert anførselsskriv. Det inntas i sin helhet:

«Saken gjelder prøving av gyldigheten av Trygderettens kjennelse av 25. juni 2004 (TRR-2004-974) . I kjennelsen stadfester Trygderetten Fylkestrygdekontoret i Oslo sitt vedtak om å oppheve tidligere vedtak om innvilgelse av uførepensjon. Saksøker anfører at det knytter seg feil til kjennelsen hva gjelder bevisvurderingen.

Trygderetten har lagt til grunn at erklæring fra Cand. Psychol. B har vært avgjørende for hele den senere saksbehandlingen. Trygderetten har som forutsetning for sin slutning at trygdeetatens samarbeidende spesialister i psykiatri Berthold Grünfeld og Per Oscar Feet bygger sine vurderinger på erklæringen fra B. Dette må være feil. Det fremgår av erklæringene fra både Grünfeld og Feet at de bygger sine vurderinger på sakens medisinske dokumentasjon *og* egne undersøkelser av saksøker.

For at vedtaket om innvilgelse av uførepensjon skal være ugyldig etter forvaltningsloven § 35 bokstav c, må de uriktige opplysningene, i vårt tilfelle, erklæringen fra cand. Psychol. B, ha ført til at innholdet i vedtaket er feil.

Trygderetten har lagt til grunn at som en følge av Bs manglende autorisasjon, har saksøker ikke gjennomgått hensiktsmessig behandling. Han fyller således ikke vilkårene i folketrygdloven § 12-5 første ledd.

Saksøker anfører at Trygderetten også her legger feil faktum til grunn. Den påståtte behandlingen hos cand. psychol. B foregikk i perioden 1991-1992. I de påfølgende fem årene mottok han medikamentell behandling gjennom sin fastlege. Han har mottott attføringspenger under medisinsk behandling fra Folketrygden i perioden

desember 1991 til april 1994. Trygdeetaten har med andre ord godkjent behandlingen han fikk etter 1992, som behandling med utsikt til bedring av inntektsevnen. Trygdeetatens samarbeidende spesialist, Per Oscar Feet konkluderer med at de ikke hadde mer å tilby saksøker i forhold til *psykiatrisk behandling*. Han konkluderte dermed med at ut fra en psykiatrisk synsvinkel ikke fantes uprøvd behandling. Det anføres at den påståtte behandling hos B ikke var sentral i denne sammenheng.

Trygderetten har utvist feil bevisvurdering ved å tillegge Bs erklæring i saken for mye vekt. Sett sammen med den øvrige behandling og attføring som er forsøkt har B spilt en minimal rolle i saken. For at vedtaket om innvilgelse av uførepensjon skal anses ugyldig etter forvaltningsloven § 35 c), må de uriktige opplysningene vært av en slik art at de har ført til at vedtakets innhold ble feil. Det anføres at det faktum at B ikke var autorisert som psykolog og at saksøker således ikke har mottatt kvalifisert psykologisk behandling ikke har en avgjørende rolle i forhold til om han fyller behandlingsvilkåret i folketrygdloven § 12-6.

Som følge av at Trygderetten opphevet fylkestrygdekontorets innvilgelse av uførepensjon, har de ansett saksøkers opprinnelige krav om uførepensjon som et ubehandlet krav, og således tatt stilling til om vilkårene i folketrygdloven § 12-5 til § 12-7 er oppfylt.

Trygderetten har i denne vurderingen lagt feil faktum til grunn når den kommer til at vilkårene folketrygdloven § 12-5 om gjennomgått hensiktsmessig behandling og attføring ikke er oppfylt. Det anføres at saksøker på tidspunkt for trygderettens kjennelse hadde gjennomgått hensiktsmessig behandling og attføring. Det vises i den forbindelse til Trygderettens mindretalls bemerkninger vedrørende behandlingsvilkåret. Saksøker ble forsøkt attført til arbeidslivet i perioden 1992 til 1997. Ingen attføringstiltak førte imidlertid frem. Under enhver omstendighet var saksøkers psykiske helse på tidspunktet for Trygderettens kjennelse så dårlig at yrkesrettet atføring ikke var hensiktsmessig.»

Trygderettens kjennelse bygger dermed på feil faktum og er ugyldig.»

Han anfører videre at det ikke er grunnlag for bortfall som følge av endrede forhold, jf. folketrygdeloven § 21-6.

A har lagt ned slik *påstand*:

1. Trygderettens kjennelse av 24. juni 2004 kjennes ugyldig.
2. Staten v/ NAV betaler A saksomkostninger med tillegg av forsinkelsesrente etter forsinkelsesrentelovens til enhver tid gjeldende forsinkelsesrente, jfr. denne lov § 3 første ledd første punktum fra forfall og til betaling skjer.
3.

Staten v/NAV har levert anførselsskriv. Det inntas i sin helhet:

«1.

Saken mellom A og Staten gjelder gyldigheten av trygderettens kjennelse datert 25.juni 2004. Trygderetten stadfestet her fylkestrygdekontorets avgjørelse om å oppheve tidligere innvilget uførepensjon (1997) samt å ikke innvilge uførepensjon på grunnlag av den tidligere innsendte søknad.

2.

Staten vil prinsipalt anføre at det var grunnlag for å oppheve tidligere innvilget uførepensjon da dette vedtaket bygget på uriktige faktiske forutsetninger og således var ugyldig, jf forvaltningsloven § 35 første ledd, bokstav c.

De uriktige forutsetningene har sammenheng med at det i ettertid er blitt kjent at saksøker fikk behandling av «psykolog» uten godkjent autorisasjon. En senere gjennomgang av en rekke av «psykologens» erklæringer viser videre at disse på ingen måte holder faglige mål, jf rapport fra Torgalsbøen innatt på sidene 38 følgende i utdraget.

I ettertid har det videre fremkommet opplysninger som svekker bevisverdien av de opplysninger som fremkommer i legeerklæringer fra saksøkers behandlende lege.

De legeerklæringer som trygdemyndighetene innhentet fra psykiaterne Berthold Grunfeld (utdraget side 7/8) og Per Oscar Feet (utdraget side 11/12) forut for fylkestrygdekontorets vedtak i 1997, bygget på ovennevnte opplysninger om psykologisk behandling og erklæringer fra behandlende lege.

I sitt vedtak fra 1997 la fylkestrygdekontoret til grunn at vilkårene om «*hensiktsmessig behandling*« og «*varig sykdom*« var oppfylt. Ovennevnte viser at fylkestrygdekontoret i forbindelse med denne skjønnsmessige vurderingen bygget på uriktige faktiske forutsetninger. Dette underbygges også av senere erklæring fra psykiater Anne Regine Føreland (utdraget sidene 17 flg) samt erklæringen fra den rettsoppnevnte sakkyndige psykiater Einar Kringlen.

Det er klar sannsynlighetsovervekt for at fylkestrygdekontoret ikke ville ha innvilget uførepensjon i 1997 dersom en hadde vært kjent de korrekte faktiske forhold. Vedtaket fra 1997 er dermed ugyldig og skal oppheves selv om det er til ugunst for saksøker, jf forvaltningsloven § 35 første ledd, bokstav c.

Trygderetten har dermed på korrekt måte stadfestet fylkestrygdekontorets opphevelse av tidligere innvilget uførepensjon. Saksøkers anførsel om ugyldighet kan mao ikke føre frem.

3.

Som følge av at tidligere innvilget uførepensjon er opphevet, har saksøker et ubehandlet krav på uførepensjon fra 1996.

Staten vil anføre at fylkestrygdekontoret på korrekt måte kom frem til at vilkårene for å tilkjenne uførepensjon ikke var oppfylt i 2002. Det vises her til det som er anført i pkt 2 ovenfor, idet spørsmålet om «*hensiktsmessig behandling*«/»*varig sykdom* « ikke hadde endret seg i forhold til det som gjaldt i 1997. For ordens skyld bemerkes at dette også er situasjonen i dag.

Trygderetten har dermed på korrekt måte stadfestet fylkestrygdekontorets vedtak om ikke å tilkjenne uførepensjon. Saksøkers anførsel om ugyldighet kan mao ikke føre frem.

4.

Staten vil subsidiært anføre at saksøkers rett til uførepensjon bortfaller som følge av endrede forhold, jf folketrygdloven § 21-6. Det vises her til ovennevnte erklæringer fra Føreland og rettsoppnevnt sakkyndig Kringlen. Disse erklæringene underbygger at vilkårene for å tilkjenne uførepensjon ikke lenger er oppfylt noe som også var tilfelle da fylkestrygdekontoret traff sitt vedtak.

Ovennevnte viser at det var grunnlag for fylkestrygdekontorets opphevelse av saksøkers uførepensjon, selv om lagmannsretten skulle komme frem til at det opprinnelige vedtaket fra 1997 er gyldig. Trygderetten har dermed på korrekt måte stadfestet fylkestrygdekontorets vedtak fra 2002, og saksøkers anførsel om ugyldighet kan ikke føre frem.»

Staten v/NVA har lagt ned slik *påstand*:

1. Staten v/NAV frifinnes.
2. A dømmes til å erstatte staten v/NAV sakens omkostninger, med tillegg av lovens rente fra forfall til betaling finner sted.

Lagmannsretten har kommet til samme resultat som trygderetten og bemerker:

Lagmannsretten tar først stilling til opphevelsen av vedtaket om uførepensjon fra 1997.

Fylkestrygdekontoret har 11. desember 2002 opphevet vedtaket fra 1997 om uføretrygd. Grunnlaget for opphevelsen var at man fant vedtaket ugyldig. Lagmannsretten tar først stilling til vedtakets gyldighet. Vurderingen knytter seg til det faktum som forelå i 1997.

De aktuelle vilkårene for tildeling av uførepensjon fremgår av folketrygdeloven § 12-5 til § 12-7. Vedkommende må ha «varig sykdom», må ha gjennomgått «hensiktsmessig behandling og attføring» og inntektsevnen må være redusert med minst 50 % som følge av sykdommen.

Lagmannsretten legger til grunn at A gikk til behandling hos B i 1991. Det er ikke fremlagt journaler fra behandlingen, og As forklaring kaster lite lys over denne. Hvor lenge denne varte, hvor ofte han var der og

hvilket innhold behandlingen hadde, er det således ikke mulig for lagmannsretten i dag å ha noen klar formening om.

B var cand. psychol., men hun hadde ikke autorisasjon som psykolog. Likevel brukte hun tittelen. På den tiden hun hadde A i behandling, gjaldt lov av 9. mars 1973 nr. 13 om godkjenning av psykologer. Etter denne loven var det i tillegg til embetseksamen i psykologi krav om hederlig vandel og praktisk tjeneste for å bli autorisert. Bare den som var autorisert, kunne kalle seg psykolog.

Lagmannsretten peker på at staten gjennom autorisasjonsordningen for psykologer ønsker å sikre samfunnet at de som opptrer som psykologer er tilstrekkelig kvalifisert til det. Lagmannsretten mener at Bs manglende autorisasjon som psykolog i seg selv er et meget tungtveiende argument for at vilkåret om hensiktsmessig behandling i folketrygdloven § 12-5 ikke var oppfylt.

Det er ikke ført bevis for innholdet av behandlingen hos B. Hvorvidt A har fått hensiktsmessig behandling, må derfor i all hovedsak baseres på erklæringene fra B og Kolshus.

Erklæringen fra B er imidlertid lite opplysende når det gjelder innhold, mengde og type av behandling. På oppdrag fra Rikstrygdeverket har førsteamanuensis, dr. psychol. og spesialist i klinisk psykologi Anne Kari Torgalsbøen gjennomgått en rekke erklæringer fra B, herunder erklæringen i forbindelse med A, og avgitt en rapport den 13. juni 2003. Det fremgår der at erklæringene fra B i liten grad holdt faglig mål og at de i stor grad var basert på avskrift fra lærebok. Erklæringen fra Torgalsbøen er generell. Avsnittet der erklæringen i forbindelse med A nevnes hitsettes:

> » ... I majoriteten av tilfellene er konklusjonen at personen ikke er i stand til å arbeide, noe som ofte begrunnes med at personen viser manglende evne til å knytte seg til terapeuten i en arbeidsallianse. Det settes altså likhetstegn mellom evnen til å gå i terapi og «stå i en forpliktende relasjon til arbeidsgiver». Andre begrunnelser er at personen ikke kan arbeide på grunn av et for høyt angstnivå, frykt for «rasistiske gjennombrudd» eller en «traumatisk skilsmisse». Sistnevnte hadde gått i terapi i tre år, men var fortsatt «svært deprimert, tung og resignert» (erkl. A).»

Lagmannsretten peker også på at A hele tiden i det alt vesentlige har fremvist det samme symptombildet. I 2003 og 2006 ble han klart bedre ved relativt kortvarige innleggelser på psykiatrisk akuttavdeling på Lovisenberg sykehus. Dette er et moment som taler for at behandlingen tidligere ikke var hensiktsmessig.

Lagmannsretten kan etter dette ikke se at det er sannsynliggjort at A hadde fått hensiktsmessig behandling hos B.

Erklæringen fra Kolshus er heller ikke særlig opplysende. Den bygger i stor grad på at A fikk adekvat behandling hos B.

Erklæringene fra folketrygdens rådgivere, Grünfeld og Feet, bygger begge på det skriftlige materialet som forelå, herunder erklæringene fra B og Kolshus. De legger begge til grunn at han har fått adekvat behandling hos psykolog. Begge har hatt samtale med A. Men disse var relativt kortvarige, det skriftlige materialet var av stor betydning. Systemet er slik at trygdens rådgivende leger i stor grad må basere sitt arbeid på tillit til de tidligere erklæringene i saken. Og lagmannsretten finner at de uriktige opplysningene fra B og Kolshus om behandling har hatt betydning for innholdet i erklæringene fra Grünfeld og Feet. Dette ble også bekreftet av Feet i hans forklaring i hovedforhandling for lagmannsretten.

Lagmannsretten finner etter dette at lovens krav om «hensiktsmessig behandling» ikke var oppfylt da vedtaket om uførepensjon ble fattet i 1997.

Fylkestrygdekontoret fattet således vedtak om uførepensjon uten at vilkåret om hensiktsmessig behandling var oppfylt. Etter folketrygdloven § 12-5 forelå det ikke materiell kompetanse til å fatte et slikt vedtak. Lagmannsretten ser det slik at vedtaket lider av en innholdsmangel. Hovedregelen er at vedtak som er beheftet med slike innholdsmangler er ugyldig. Her vil ugyldighet være til ugunst for den private part, og han har i flere år innrettet seg etter vedtaket. Det foreligger for lagmannsretten ikke direkte holdepunkter for at han kan klandres for feilen. Lagmannsretten kan likevel ikke se at det er grunnlag for å fravike hovedregelen om ugyldighet.

Vedtak som er ugyldige kan omgjøres, jf. forvaltningsloven § 35 første ledd bokstav c).

Trygderettens kjennelse på dette punkt er etter dette gyldig.

Lagmannsretten bemerker videre at den ikke kan se at det i 1997 var slik at A hadde en varig sykdom. Oppfatningen om at han var varig syk, bygget bl.a. på at han hadde gjennomgått hensiktsmessig behandling uten at det førte frem. Men som det fremgår, stemte ikke det. Lagmannsretten viser videre til erklæringen fra Kringlen, som han fastholdt i hovedforhandlingen, se nærmere nedenfor. Heller ikke vilkåret i § 12-6 om varig sykdom var etter dette oppfylt. Også dette medfører at vedtaket om uførepensjon er ugyldig og at det var adgang til omgjøring.

Lagmannsretten tar deretter stilling til det neste spørsmålet for trygderetten, avslaget på krav om uførepensjon.

Fylkestrygdekontoret avslo i 2002 kravet om uførepensjon fordi hensiktsmessig behandling ikke var gjennomført og at man da ikke kunne si noe om hvorvidt sykdommen var varig. Vurderingen av om dette vedtaket er gyldig må knyttes til tidspunktet for vedtaket. Senere faktum kan imidlertid trekkes inn i den grad det kaster lys over situasjonen da.

En sentral del av behandling A hadde fått var terapien hos B. Lagmannsretten vises til vurderingen ovenfor. Denne behandlingen oppfyller ikke lovens krav om «hensiktsmessig behandling». Lagmannsretten peker videre på at A ble merkbart bedre ved den relativt kortvarige innleggelsen på Lovisenberg i 2003. Dette understøtter oppfatningen av at han, da vedtaket ble truffet i 2002, ikke hadde fått tilstrekkelig hensiktsmessig behandling. Tilsvarende bedring inntraff ved oppholdet på Lovisenberg i 2006. Selv om dette er et etterfølgende forhold, er det også med på å underbygge at det var et behandlingspotensiale i 2002.

Den sakkyndige for lagmannsretten, professor Einar Kringlen, har avgitt en skriftlig erklæring datert 31. juli 2006. Fra denne hitsettes:

> «Jeg kan ikke se at pasienten har fått kvalifisert behandling, verken medikamentelt eller psykoterapeutisk. Den medisineringen pasienten får i dag er merkelig, noen fagfolk ville vel betegne den som meningsløs. Sannsynligvis ville han ha det bedre uten medikamenter overhode. Pasienten får faktisk tre typer nevroleptika (antipsykotiske midler), to antidepressiva og i tillegg sovemedisin. Kanskje er det ikke merkelig at pasienten på slike doser føler seg trøtt og ute av stand til å arbeide. Den psykoterapeutiske behandlingen som «psykologen» har stått for virker ikke adekvat, og har åpenbart heller ikke hatt noen virkning.
>
> .....
>
> *Konklusjon*
>
> Pasienten er en 46 år gammel mann som kom fra Marokko i 1987. Han har ikke tilpasset seg forholdene her og har ikke vært i arbeid siden 1990. Om han virkelig er paranoid og tror at han skal blir drept er vanskelig å avgjøre, men jeg heller mest til den oppfatning at han simulerer på dette punkt. I alle tilfeller tilfredsstiller han ikke kravene for uførepensjon, idet det da skal foreligge en varig sykdom med funksjonsnedsettelse, og adekvat behandling og attføring skal være forsøkt.»

Kringlen var til stede under hovedforhandlingen og hørte bevisførselen, han fastholdt oppfatningene fra erklæringen.

Ut fra bevisførselen legger lagmannsretten til grunn at As situasjon var omtrent den samme i 2002 som i 2006. Også denne erklæring støtter således opp under at han ikke hadde fått hensiktsmessig behandling i 2002.

Lagmannsretten er etter dette kommet til at vilkåret om hensiktsmessig behandling ikke var oppfylt da fylkestrygdekontoret traff sin avgjørelse. Og det var heller ikke klarlagt om vilkåret om varig sykdom var oppfylt. Fylkestrygdekontorets avslag på kravet om uføretrygd var etter dette riktig. Følgelig er trygderettens avgjørelse om at fylkestrygdekontorets vedtak var gyldig også riktig på dette punkt.

A har etter dette tapt saken fullstendig. Saken har ikke budt på nevneverdig tvil. I overensstemmelse med hovedregelen i tvistemålsloven § 172 første ledd må han erstatte statens omkostninger for lagmannsretten. Statens prosessfullmektig har levert omkostningsoppgave, denne er på 49.158 kroner. Av dette er 45.000 kroner salær. Oppgaven legges til grunn. Salærkravet er eksklusive merverdiavgift. Det skal svares merverdiavgift på salæret, dette blir 11.250 kroner. Samlede omkostninger som skal betales blir etter dette 60.408 kroner.

Dommen er enstemmig.

Domsslutning:

1. *Staten v/NAV frifinnes.*
2. *I saksomkostninger for lagmannsretten betaler A til staten v/NAV 60.408 - sekstitusenfirehundreogåtte - kroner innen 2 - to - uker fra forkynnelsen av denne dom med tillegg av den alminnelige forsinkelsesrente etter forsinkelsesrenteloven § 3 første ledd første punktum fra utløpet av oppfyllelsesfristen til betaling skjer.*